

Designing a model for attracting and involving people in sports tourism (Factors, challenges and strategies)

MehrAli Hemmatinezhad¹, Hossein Brakhas^{*2}, Ali Safatian³, Leila Shahbazzpour⁴

Received: 04/02/2021
Accepted: 24/04/2022

صفحات: ۸۰-۱۱۳

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۸/۰۱
پذیرش مقاله: ۲۰۲۱/۰۴/۲۳

Abstract

Introduction: Changes in modern society such as increasing use of cars in transportation, use of new technologies, electronic media and computer games have led to a greater focus on physical activity to increase health (Mathisen et al.) al, 2019). At the international level, sport has become a part of the daily life of each individual in various political, cultural, economic, organizational, social and interpersonal relationships, and the power of sport goes beyond its symbolic role (Niazi, 2009). Participation in sports tourism, like any other system, requires the development of macro goals, strategies and operational plans so that while being aware of the direction of movement, it can avoid any rework, misguidance and waste of its financial, human, physical and information resources. Avoid (Javadipou & Sami Nia, 2013). On the other hand, the problem of low indicators of health and social vitality is one of the challenges of the country, which is always the concern of the government of men and social experts and is always one of the main axes in the macro-socio-cultural policy of the country. The main area in creating a healthy and vibrant society is paying attention to active lifestyles and rich leisure, among which sports participation plays a key role due to its high economic efficiency and dynamic and sustainable functions (Shahbazi et al, 2013). Sport is associated with social welfare, and increasing physical activity for different classes and groups, especially disadvantaged groups, is currently the main goal of many governments (Storr, Nicolas & Davices, 2021). Apart from improving physical health, sports and recreational activities will improve one's relationships with oneself, people's social relationships in groups, and reduce their depressive symptoms (Tsuji et al, 2020). The level of participation of individuals in different levels of sports affects the goals and

---

1. Professor of Sports Management, University of Guilan, Rasht, Iran.

* Corresponding Author:

Email: rakhassossien@yahoo.com

2. PhD student in Sports Management, University of Guilan, Rasht, Iran.

3. Instructor of Guilan University, Rasht, Iran.

4. PhD student in Sports Management, University of Guilan, Rasht, Iran.

policies of sports organizations, and identifying the levels of participation in sports helps to form sports organizations and associations appropriate to each level. In addition, it is useful in prioritizing the goals of sports programs (Turan, 2020).

Methodology: The research method was qualitative with a systematic exploratory approach (glazer). The statistical population consisted of two sections, human resources (managers, analysts and professors) and information resources (scientific, documentary and library resources on sports tourism). The statistical sample was selected in a purposeful and accessible manner and polled. Research tools included library study and semi-structured exploratory interview. In theoretical and purposeful sampling, the researcher tries to selectively select the sample based on what specific information is needed. In this study, the basis for sample selection was that individuals and selected information could help to form the theory and reproducibility of the findings. Simultaneously with data collection, their analysis work began in three stages of open, axial and selective coding. After extracting the codes, they are classified; Continuous comparisons reveal differences and similarities between these codes; Classes are separated or merged to form a theory in the process. Existing sources and texts are also used in the process of completing the theory. The data collection work continued until the researcher made sure that the continuation of the work did not add anything new to his knowledge. After conducting 52 interviews over a period of six months, the data analysis showed that no new data was added to the previous data; because a high percentage of the data extracted from recent interviews was repetitive. Therefore, the interviews were terminated due to theoretical saturation. Coding was performed using previous studies and the opinion of several researchers. The research model was drawn based on the identified relationships as a conceptual framework. Coding was done in three stages of first coding (open), second coding (selective) and third coding (thematic) to make the categories into components, then dimensions and finally the main factors in the conceptual model.

Findings: The final conceptual framework consisted of 100 components, 22 dimensions, and 6 levels identified, and about 70% of the categories had a frequency of 5 or more. The six levels of the model include personal level, contextual level, organizational level, participation level, service level and outcome level, which have successive variables affecting each other.

Discussion and conclusion: The purpose of this study was to design a model for attracting and involving people in sports tourism, factors, challenges and strategies in Gilan province. One of the most important features of this study was the comprehensive approach to the procedures and perspectives of tourism, recreation and sports participation. Previous scientific reports and articles have mainly examined participation in sports tourism from a more limited angle and perspective. In addition, the results presented in this study, despite being

consistent with previous studies, but have a significant innovation in the theoretical structure of participation in sports tourism. Factors affecting sports tourism participation were classified into six perspectives: personal level, contextual level, organizational level, participation level, service level and outcome level. People with environmental background and demographic characteristics related to participation in sports under the influence of sports benefits and managerial interventions exposed to their mobility and leisure capabilities in the process of behavior will participate in sports depending on the severity of these factors. Management has a more intervening and motivating role than environmental, personal and service factors. The reason for this can be in the awareness of the management effect. Different people have different perceptions of environmental conditions, personal characteristics and services in relation to sports, and they are usually hidden processes. Therefore, the effects of management will be more conscious and will have clearer examples in society. These results show that beyond the quality of services, it is the type of intervention and the effectiveness of management that creates a higher level of sports participation in the community. According to the identified dimensions and considered perspective, it is possible to review the general and comprehensive analysis of the structure of sports tourism participation of the people of Gilan province. The framework presented in this research refers to important and necessary parts of people's participation in tourism and sports activities that are able to explain participation and present its functions.

Keywords: participation development, sports participation, Gilan sports, sports tourism

طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

مهراعلی همتی نژاد^۱، حسین براخاص^{۲*}، علی صفاتیان^۳، لیلا شهباز پور^۴

چکیده

هدف از این پژوهش طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی بود. روش تحقیق از نوع کیفی با رویکرد اکتشافی سیستماتیک انتخاب شد. جامعه آماری شامل دو بخش منابع انسانی و منابع اطلاعاتی بود. نمونه آماری به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شد. (۵۲ نفر و ۳۸ سند). ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای نظام‌مند و مصاحبه‌های اکتشافی ساختارمند بود. روایی ابزار بر اساس اعتبار حقوقی و علمی نمونه، نظر خبرگان و توافق بین مصححان ارزیابی و تأیید گردید. جهت تحلیل یافته‌ها از روش کدگذاری مفهومی چندمرحله‌ای با رویکرد تحلیل سیستمی استفاده شد. چارچوب مفهومی نهایی شامل ۱۰۰ مؤلفه، ۲۲ بُعد و ۶ سطح شناسایی شده بود و حدود ۷۰ درصد مقوله‌ها دارای فراوانی ۵ و بیشتر بودند. شش سطح مدل شامل سطح شخصی، سطح زمینه‌ای، سطح سازمانی، سطح مشارکت، سطح خدمات و سطح پیامد است که متغیرهای به صورت متوالی نسبت به هم اثرگذاری-اثرپذیری دارند. در انتها مهم‌ترین چالش‌ها و راهبردها برای جذب و توسعه مردم به مشارکت در گردشگری ورزش گیلان بر اساس چارچوب مفهومی ارائه گردید. بر اساس کلیات یافته‌های می‌توان گفت که مشارکت مردم در فعالیت‌های گردشگری ورزشی نیازمند توجه همه‌جانبه به همه جنبه‌ها در سطوح متفاوت است.

کلید واژگان: توسعه مشارکت، مشارکت ورزشی، ورزش گیلان، گردشگری ورزشی

۱. استاد مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

*نویسنده مسئول:

۲. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

۳. مربی دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

۴. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.

مقدمه

یکی از پدیده‌های اجتماعی که در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته و آحاد مردم را تحت تأثیر قرار داده است، تربیت بدنی و ورزش است. در میان تمام پدیده‌های اجتماعی، ورزش نیز متأثر از گرایش‌های جامعه است (Nasirzadeh, 2008). تغییرات جامعه مدرن امروزی از جمله افزایش استفاده از ماشین‌ها در حمل و نقل، استفاده از فناوری‌های نوین، رسانه‌های الکترونیکی و بازی‌های کامپیوتری منجر شده است تا توجه به فعالیت بدنی برای افزایش سلامت بیشتر از گذشته احساس شود (Mathisen et al, 2019). ورزش در سطح بین‌المللی به صورت بخشی از زندگی روزمره هر فردی در روابط مختلف سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، سازمانی، اجتماعی و میان فردی درآمده است و قدرت ورزش فراتر از نقش نمادین آن می‌باشد. ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی فراگیر، بهترین سازوکار تأمین سلامت جسمانی و بهداشت روانی محسوب می‌گردد. سرمایه‌گذاری در ورزش همگانی به طور عام و فعالیت‌های تفریحی و ورزشی به طور خاص موجب کاهش هزینه‌ها در بخش‌های بهداشت و درمان و مراکز مبارزه با مفاسد اجتماعی و پایین آوردن سطح ناهنجاری‌های فردی و اجتماعی می‌شود (Niazi, 2009).

مشارکت در گردشگری ورزشی نیز همانند هر سیستم دیگر نیازمند تدوین اهداف کلان، استراتژی‌ها و برنامه‌های عملیاتی است تا ضمن آگاهی از مسیر حرکت بتواند از هرگونه دوباره‌کاری، بیراهه رفتن و به هدر رفتن منابع مالی، انسانی، فیزیکی و اطلاعاتی خود اجتناب ورزد (Javadipou & Sami Nia, 2013). جهت حرکت در این مسیر لازم است که اصول و ماهیت مشارکت در فعالیت‌های تفریحی و ورزشی سرلوحه توسعه آن قرار گیرد که شامل: ۱- برخورداری از سه اصل عدم تبعیض و نابرابری در ورزش و توزیع عادلانه تجهیزات و امکانات ۲- فرآیند تصمیم‌گیری دوسویه تعاملی از بالا به پایین و از پایین به بالا ۳- برخورداری از حالت متمم و مکملی یا عدم تضاد با سایر ورزش‌های قهرمانی، تربیتی و پرورش می‌باشد. سوابق موفقیت‌های کسب‌شده در کشورهای مختلف در زمینه سلامت نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی و تدوین سیاست‌های اثربخش نقش مهمی را در این زمینه ایفا می‌کند (Sallis et al, 2006). یافته‌های حاصل از

مطالعاتی بسیار زیادی^۱ ضرورت نیاز به مدیریت و مداخلات فعالیت بدنی برای تشویق افراد به افزایش مشارکت در ورزش را نشان می دهد.

از طرفی، معضل شاخص‌های پایین سلامت و نشاط اجتماعی از جمله چالش‌های کشور است که همواره دغدغه دولت‌مردان و کارشناسان اجتماعی بوده و همیشه از محورهای اصلی در سیاست‌گذاری کلان اجتماعی- فرهنگی کشور می‌باشد. اصلی‌ترین حوزه در ایجاد جامعه سالم و شاداب توجه به سبک زندگی فعال و اوقات فراغت غنی است که در این میان مشارکت ورزشی با توجه به صرفه اقتصادی بالا و کارکردهای پویا و ماندگار نقش کلیدی ایفا می‌کند. در همین راستا پژوهش‌های زیادی اثرات مفید و پایدار جسمی و روانی ورزش را در اقشار مختلف به اثبات رسانده‌اند و شواهد علمی و تجربی بسیاری درباره منافع شناخته‌شده فعالیت بدنی و مشارکت ورزشی مشاهده شده است؛ اما هنوز هم گزارش‌های سطح کشور نشان‌دهنده درصد بالای افراد غیرفعال است (Shahbazi et al, 2013). ورزش به همراه رفاه اجتماعی است و افزایش فعالیت بدنی برای اقشار و گروه‌های مختلف به‌خصوص گروه‌های محروم در حال حاضر هدف اصلی بسیاری از دولت‌هاست (Storr, Nicolas & Davices, 2021). ایجاد مشارکت در ورزش، توسط تبلیغات فرهنگی متناسب با سلیقه گروه‌های مختلف با توجه به انگیزه‌های مختلف آنان می‌تواند استراتژی‌های افزایش مشارکت در فعالیت‌های مختلف بدنی جهت افزایش سلامت و رفاه اجتماعی را به همراه داشته باشد (Zhou et al, 2019). در کنار جشنواره‌ها، نمایشگاه‌های جهانی مشارکت در رویدادهای ورزشی تأثیر زیادی بر توسعه جوامع شهری داشته باشد (Sarlab et al, 2021)؛ بنابراین نیاز به مداخلاتی برای تغییر در سبک زندگی مردم به شدت احساس می‌شود. تغییر و تحولات جهانی در مقوله‌های زندگی معاصر، پرداختن به فعالیت بدنی و ورزشی را از ضروریاتی ساخته که دوری از آن اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسد. اهداف تربیت‌بدنی و ورزش با تجارب و علایق افراد در ارتباط‌اند و تعیین‌کننده مقصد و جهت برنامه‌ها هستند و با توجه به اهمیت و توسعه حیطه علم تربیت‌بدنی و ورزش اهداف آن محدود به رده‌های جمعیتی خاصی نیست بلکه به تمام رده‌های جمعیتی گسترش یافته است (Fathi, 2009). بنابراین نقش ورزش و فعالیت بدنی به عنوان راهبردی که توانایی بالقوه‌ای در یاری‌رساندن به اهداف سلامتی، اجتماعی و اقتصادی دارد، بسیار حائز اهمیت می‌باشد (Seyed Ameri & Ghorbanbardi, 2012). از ورزش‌های همگانی و

1. Bull and et al, 2004; Schopper, Lormand and Waxweiler, 2006 Lera-lopez, 2007

تفریحی می‌توان به عنوان بخش مهمی از این راهبرد یاد کرد. زیرا ورزش همگانی دارای ماهیتی تفریحی، آزادانه و انتخابی بوده و همین امر سبب شکل‌گیری اثرات مختلف آن از قبیل سلامت جسمانی و روانی، لذت بخشی و بانشاط بودن گردیده است (Zangiabadi, 2009).

علاوه بر این، ورزش و سرگرمی به‌عنوان یک ابزار چندبعدی با تأثیرات گسترده جایگاه و نقش ارزشمند خود را در سلامت، فراغت، تربیت و کاربردهای عدیده اجتماعی دیگری متجلی ساخته است. توسعه مشارکت ورزشی یکی از پایدارترین راه‌های جلوگیری از انحرافات و ناهنجاری‌های رفتاری و سالم‌سازی محیط و زندگی اجتماعی است (Shahbazi et al, 2013). فعالیت ورزشی و تفریحی جدای از بهبود سلامت جسمی و فیزیکی باعث بهبود روابط فرد با خود، روابط اجتماعی افراد در گروه‌ها و موجب کاهش علائم افسردگی آنان خواهد شد (Tsuji et al, 2020).

بنابراین مدیریت و برنامه‌ریزی توسعه و آینده‌نگری در ورزش جهت دستیابی به اهداف متنوع آن، بسیار ضروری بوده و نیازمند توجه داشتن اطلاعات مختلف از نیازمندی‌های ورزشی اقشار مختلف می‌باشد زیرا سطح مشارکت افراد در ورزش و سطح برنامه‌های ورزشی در هر جامعه بسیار متنوع است. یکی از راه‌های تدوین اهداف سازمان‌های ورزشی، توجه به سطوح مشارکتی افراد است. میزان مشارکت افراد در سطوح مختلف ورزش بر اهداف و سیاست‌های سازمان‌های ورزشی اثرگذار است و شناسایی سطوح مشارکت در ورزش به تشکیل سازمان‌ها و انجمن‌های ورزشی متناسب با هر سطح کمک می‌کند. علاوه بر این در اولویت‌بندی اهداف برنامه‌های ورزشی مفید است (Turan, 2020). جهت تبیین بهتر مساله پژوهش لازم است به مرور و نقد تحقیقات پیشین مرتبط در داخل و خارج از کشور اقدام شود. در تحقیقات داخلی؛ بنار و همکاران (۱۳۹۷) در تحلیل منظرهای توسعه مشارکت ورزشی در استان گیلان: خدمات، اقشار، عوامل، متولیان، نیازها، چالش‌ها و راهکارها گزارش دادند که به ترتیب اهمیت، عوامل مدیریت مشارکت، خدمات مشارکت، منابع توسعه، زمینه محیطی، قابلیت‌های ورزش و زمینه فردی، بر سطح مشارکت ورزشی (متغیر وابسته) اثر تعیین‌کننده دارند. همچنین، در سه بخش فردی، محیطی و منابع، مهم‌ترین چالش‌ها و نیازها حیطه مشترکی (رفتاری، محیط اقتصادی و منابع مالی) دارند. ططری و همکاران (۱۳۹۸) در بررسی طراحی مدل مشارکت در ورزش‌های تفریحی با رویکرد بازاریابی اجتماعی نشان دادند که ضریب تاثیر مولفه‌های مربوط به بازاریابی اجتماعی (آمیخته بازاریابی اجتماعی)

مقادیر بالا و معناداری هستند و از بین هر سه آن‌ها ارتباطات بازاریابی اجتماعی از ضریب تاثیر و قوی تری برخوردار است (۰/۹۴۸) و پس از آن هزینه مشارکت (۰/۹۵۳) و قابلیت دسترسی (۰/۹۲۱) قرار داشتند. همچنین در مدل به دست آمده ضریب تاثیر بین فرهنگ مشارکت با بازاریابی اجتماعی (۰/۸۹۲)، در ارتباط با مدیریت (۰/۵۸۴) و در نهایت در ارتباط با مشارکت در ورزش (۰/۵۹۷) گزارش شده است که حاکی از اهمیت فراوان فرهنگ مشارکت است؛ بنابراین فرهنگ مقوله‌ای پایه برای سایر مقوله‌های مطرح شده در مدل می‌باشد. یکی دیگر از مقوله‌هایی که مصاحبه‌شوندگان جهت افزایش مشارکت مردم از طریق بازاریابی اجتماعی آن را امری بدیهی می‌دانستند مدیریت منسجم و قوی در این زمینه بود. غفوری و همکاران (۱۳۹۸) در بررسی تعیین سهم و نقش دستگاه‌های اجرایی در توسعه ورزش همگانی نشان دادند که در رابطه با سهم دستگاه‌های اجرایی کشور در توسعه اماکن ورزشی در دسترس و دسترسی آسان، ارزان و فراگیر مردم به فضاها و برنامه‌های ورزشی، شهرداری؛ در بهبود نگرش عمومی نسبت به اهمیت و تأثیرگذاری ورزش و در آموزش ورزش به مردم و ارتقای سواد حرکتی، صداوسیما و در نهایت در برگزاری جشنواره‌ها و همایش‌های ورزش همگانی در همه نقاط کشور و اشاعه ورزش‌های سنتی و بازی‌های بومی و محلی، وزارت ورزش و جوانان بیشترین سهم را بر عهده دارند. به‌طور کلی می‌توان با نتایج این تحقیق، هر یک از دستگاه‌های اجرایی کشور را از وظایف خود و میزان سهم‌شان در توسعه ورزش همگانی آگاه کرد و همچنین دولت‌ها می‌توانند با نظر به سهم هر یک از دستگاه‌های اجرایی، منابع مالی، انسانی و تجهیزاتی در اختیار آنان قرار دهند. خالدی فرد و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی عوامل و موانع مشارکت در ورزش همگانی و تفریحی در استان‌های ترک، کرد و لر نشین ایران گزارش دادند که «وجود نشاط در ورزش»، «تناسب آن با سن و سال و سلامتی» و «ورزش در محیط طبیعی» به ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین عوامل و همچنین «نداشتن وقت»، «کمبود امکانات ورزشی» و «نداشتن انگیزه» به ترتیب به‌عنوان مهم‌ترین موانع مؤثر پرداختن به ورزش از نظر افراد نمونه بوده است. به نظر می‌رسد با وجود مشکلات اقتصادی و تهدید سلامتی مردم ناشی از فقر حرکتی، دولت باید سهم بیشتری را به ورزش همگانی در این استان‌ها اختصاص دهد که می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سلامتی جامعه ایفا کند. صادق زاده و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی تحلیل انگیزه مشارکت در فعالیت‌های ورزش همگانی از دیدگاه مردان و زنان شهر یزد نشان دادند که عوامل مؤثر در انگیزه مشارکت زنان و مردان شهر یزد در ورزش همگانی به ترتیب، عوامل

مدیریتی، فرهنگی، پیش‌گیرنده و درمانی بودند. لذا اتخاذ برنامه‌ریزی منظم توسط مدیران ورزشی و استفاده از رسانه‌های جمعی در جهت تشویق مردم به مشارکت در ورزش همگانی لازم به نظر می‌رسد تا بدین سبب مشارکت در ورزش‌های همگانی در زندگی روزمره مردم حیات یافته و فرهنگ پرداختن به ورزش همگانی میان مردان و زنان شهر یزد نهادینه شود. بای و همکاران (۱۳۹۴) در بررسی عوامل مؤثر بر میزان مشارکت در ورزش‌های همگانی از دیدگاه شهروندان سمنانی نشان دادند که تعدادی از پاسخ‌گویان دسترسی محدودی به وسایل و امکانات ورزش‌های همگانی دارند. به‌طور متوسط پاسخ‌گویان تقدیرگر هستند، در متغیر وضعیت خانوادگی این نتیجه دست داد که بیشتر خانواده‌ها فرزندان خود را برای شرکت در ورزش‌های همگانی تشویق می‌کنند. متغیر دیدگاه نسبت به مسئولین ورزشی ما را به سمت این نتایج سوق می‌دهد که همه ویژگی‌های مورد سؤال واقع شده از نظر شهروندان متوسط به پایین ارزیابی شده است. بیش از نیمی از پاسخ‌گویان معتقد بودند که رسانه‌های جمعی در گسترش ورزش‌های همگانی مؤثرند، همچنین در صد بالایی از پاسخ‌گویان به میزان زیاد مثبت و تأثیرگذار بودن شرکت در ورزش‌های همگانی موافق بودند. در متغیر پستی نهادها در مشارکت مردم در ورزش‌های همگانی مشاهده شد که پاسخ‌گویان بیشترین میزان تأثیر نهادها و مشارکت مردم ورزش‌های همگانی را برای سازمان ورزش و جوانان و شهرداری می‌دانند. سید عامری و جامعی (۱۳۹۳) در تبیین عوامل مؤثر در گرایش مردم به ورزش‌های همگانی و قهرمانی با تأکید بر نقش رسانه‌های جمعی از دیدگاه کارشناسان تربیت‌بدنی استان کردستان نشان دادند که تفاوت معنی‌داری بین رتبه میانگین زوج‌های زیر مقیاس‌های پژوهش وجود دارد. بررسی نرمال بودن توزیع نمرات مؤلفه‌های پرسش‌نامه‌های پژوهش نشان داد که جهانی‌سازی و ارتباطات، تقاضای اجتماعی، ساختار سازمان‌های ورزشی، شبکه‌های اجتماعی، رسانه‌های جمعی، سازمان‌های غیرورزشی به ترتیب در اولویت اول تا ششم قرار دارند. نتایج آزمون t تک متغیری نشان داد که تمامی زیر مؤلفه‌های تحقیق در سطح ۰/۰۰۱ مثبت و معنی‌دار می‌باشند که نشانگر مؤثر بودن رسانه‌های جمعی در گرایش مردم به ورزش همگانی و قهرمانی می‌باشد.

در تحقیقات خارجی آکوسی و کارادینیز (۲۰۲۰) در تجزیه و تحلیل عوامل جلوگیری از مشارکت دانش‌آموزان دبیرستانی در فعالیت‌های تفریحی نشان دادند که در عواملی که بر

مشارکت دانش آموزان دبیرستانی در فعالیتهای تفریحی تأثیر می‌گذارد تفاوت زیادی وجود ندارد. مناطق اجتماعی و فرهنگی که بتوانند نیازهای جوانان را برآورده کنند و تعداد مناطق سبز، زمین‌های بازی و مکان‌های تفریحی که می‌توانند عملکرد فیزیکی خود را نشان دهند باید افزایش یابد و مشارکت جوانان در این فعالیت‌ها تشویق شود تا نسل‌های جوان رشد کنند. به‌سلامتی رسیده و رفتارهای لازم را برای زندگی سالم کسب کنید. شهرداری‌های استانی و شهرها همچنین باید مناطق تفریحی را متنوع و افزایش دهند تا جامعه بتواند از مزایای بیشتری برخوردار شود. فیتزی و همکاران (۲۰۲۰) در بررسی عوامل تأثیرگذار ذاتی و بیرونی در سطوح انگیزه برای مشارکت جوانان در ورزش‌های تفریحی نشان دادند که سطح انگیزه جوانان برای شرکت در ورزش بیشتر متوسط بود. اوزتورک (۲۰۱۶) در بررسی موانع مؤثر بر مشارکت کارکنان در فعالیتهای تفریحی نشان داد که سطح معنی‌داری مربوط به جنسیت و شرکت در فعالیتهای ورزشی قبلاً، با توجه به موانع اوقات فراغت کارکنان شاغل در مراکز خرید، پیداشده است. بااین‌حال، هیچ سطح معنی‌داری مربوط به سن پیدا نشده است. جوادی‌پور و سمیع‌نیا (۲۰۱۳) در تحلیل راهبردی ورزش همگانی در ایران؛ غفرانی و همکاران (۲۰۰۹) در تحلیل استراتژیک ورزش همگانی استان سیستان و بلوچستان و گودرزی و همکاران (۲۰۱۳) در تحلیل سوات توسعه ورزش همگانی استان کرمان به بررسی منظرهای سوات (قوت، ضعف، فرصت و تهدید) پرداختند و ضمناً تأکید بر منطقه استراتژیک نامطلوب (WT) به تدوین استراتژی‌های متناسب پرداختند. تحقیقات محدودی نیز به مدل‌سازی در زمینه توسعه ورزش همگانی پرداخته‌اند. شهبازی و همکاران (۲۰۱۳) با رویکرد کلان‌نگر به بررسی ضرورت، موانع و راهکارها ورزش همگانی پرداخته‌اند. صفاری (۲۰۱۲) سه سطح محیطی (محیط‌زیست، رسانه‌ای، اقتصادی، اجتماعی، بین‌الملل، حقوقی سیاسی)، رفتاری (فردی، بین فردی، ظرفیتی) و مدیریتی (مالی، انسانی، سازمان‌ها، قوانین، تجهیزات، فناوری) را به‌صورت پیمایشی موردبررسی قرار داده است.

مبانی فوق نشان می‌دهد که جذب مردم به مشارکت در گردشگری ورزشی اهمیت بالایی در اجتماع دارد؛ بنابراین ورزش همواره نیازمند انجام مطالعات و برنامه‌ریزی می‌باشد. به‌ویژه اینکه فعالیتهای گردشگری ورزشی یک حوزه مدنی محسوب می‌شوند و در معرض ویژگی‌ها، پویایی و پیچیدگی‌های نظام اجتماعی قرار دارند. به‌طوری‌که نیازهای ورزشی افراد به تبع شرایط متغیر محیط زندگی تغییر می‌کند؛ بنابراین آگاهی از نیازهای حرکتی و ورزشی آنان نیز از مقدمات

برنامه‌ریزی و عملیات اجرایی ورزش همگانی است و صرف هزینه و فراهم‌سازی امکانات ویژه، بدون درک عمیقی از نیازها جامعه مصرف‌کننده (اقشار مختلف استان گیلان) این امکانات، ممکن است به ناکارایی منجر شود. علی‌رغم اینکه ابعاد زیادی در این مدل‌ها مدنظر نظر قرار گرفته‌اند اما با توجه به تفاوت مهمی بین مشارکت ورزشی و ورزش همگانی؛ تحقیقات قبلی به صورت تخصصی و مفهومی بحث مشارکت در گردشگری ورزشی و ارائه راهکارها و چالش‌های این حوزه را به طور مناسب تبیین نکرده‌اند. به خصوص اینکه چنین مطالعاتی در استان گیلان با وجود برخوردار بودن از بهترین شرایط محیطی جهت پرداختن به انواع الگوهای ورزش و گردشگری ورزشی به صورت محدود انجام شده است. به‌طور کلی نتایج و پژوهش‌های انجام‌شده در ورزش استان‌های کشور نشان داده است که فقدان سیاست‌ها، خط‌مشی‌های راهبردی، عدم هماهنگی بین مجموعه نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ورزش و سرگرمی، ناکافی بودن منابع مادی و انسانی در حوزه‌های مختلف ورزشی و بعضاً انجام کارهای موازی و عدم نظارت کافی بر فعالیت‌های تفریحی ورزشی از جمله مهم‌ترین نارسایی‌های این بخش محسوب می‌شوند؛ بنابراین پژوهش حاضر درصدد آن است که بر اساس مطالعه‌ای جامع با رویکرد پیمایشی و زمینه‌ای در سطح گردشگری ورزشی استان گیلان، به ارائه راهکارها و راهبردها، شناسایی موانع و چالش‌ها و بررسی عوامل موثر در مشارکت پردازد.

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق، از نوع کیفی با رویکرد اکتشافی سیستماتیک (گلیزر) بود. جامعه آماری شامل دو بخش، منابع انسانی (مدیران، تحلیلگران و اساتید) و منابع اطلاعاتی (منابع علمی، اسنادی و کتابخانه‌ای با موضوع گردشگری ورزش) بود. نمونه آماری به صورت هدفمند و در دسترس انتخاب و نظرخواهی شد.

۹۱ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

جدول ۱- مشخصات نمونه آماری پژوهش

جامعه	گروه مطالعه	نمونه گیری	نمونه
منابع انسانی	مدیران و کارشناسان اجرایی سازمان‌های متولی (اداره ورزش و جوانان، هیات ورزش همگانی، سازمان ورزش شهرداری و ...)	هدفمند و در دسترس	۱۷ نفر
	اساتید و تحلیلگران دانشگاهی	هدفمند و در دسترس	۱۱ نفر
منابع اطلاعا تی	مربیان و معلمان ورزش	هدفمند و در دسترس	۲۴ نفر
	منابع کتابخانه‌ای و علمی	هدفمند و در دسترس	۱۴ نسخه
تی	گزارش علمی و اجرایی	هدفمند و در دسترس	۱۱ نسخه
	اسناد و برنامه‌ها	هدفمند و در دسترس	۱۳ نسخه

ابزار پژوهش شامل مطالعه کتابخانه‌ای و مصاحبه اکتشافی نیمه ساختارمند بود. مشخصات ابزارهای پژوهش به صورت زیر می‌باشد. روایی ابزار با استفاده از روش‌های روایی سنجی ذکر شده در جدول ۲ کنترل و مطلوب ارزیابی شد.

جدول ۲- مشخصات ابزارهای پژوهش

روش	مطالعه کتابخانه‌ای	مصاحبه
نوع	نظام‌مند و ساختارمند	نیمه ساختاریافته
ابزار	رونوشت (چک‌لیست استخراج مفاهیم)	چارچوب پرسش (پرسشنامه باز پاسخ)
زمینه	نمونه آماری منابع اطلاعاتی	نمونه آماری منابع انسانی
روایی	انتخاب نسخه‌های معتبر به لحاظ علمی و حقوقی	انتخاب افراد برحسب شایستگی علمی و فنی
	روایی محتوایی و صوری رونوشت از دیدگاه متخصصان	روایی محتوایی و صوری پرسشنامه از دیدگاه متخصصان
		محاسبه ضریب توافق بین اساتید کدگذار و مصحح

در نمونه‌گیری نظری و هدفمند پژوهشگر می‌کوشد تا به صورت هدف‌دار بر مبنای اینکه چه نوع اطلاعات خاصی مورد نیاز است نمونه رو انتخاب کند. در این پژوهش اساس انتخاب نمونه این بود که افراد و اطلاعات منتخب بتوانند به شکل‌گیری نظریه و تکرارپذیری یافته‌ها کمک کنند. تکرارپذیری در دو بُعد مدنظر قرار گرفت: ۱. تکرارپذیری لغوی که در آن تولید نتایج مشابه با

انتخاب مورد‌های مشابه هدف بود؛ ۲. تکرارپذیری نظری که در آن تولید نتایج متضاد از طریق انتخاب مورد‌هایی در قطب‌های مخالف هدف بود. در این پژوهش، با ارائه بازخورد به مصاحبه‌شوندگان و قراردادن آن‌ها در مسیر پژوهش به‌طوری‌که بر نحوه پاسخ‌گویی آن‌ها تأثیر نگذارد، به‌منظور افزایش روایی درونی اقدام شد. ضمناً، پس از انجام هر مصاحبه، الگوی به‌دست‌آمده تا آن مرحله ارائه می‌شد و در صورتی‌که مصاحبه‌شونده نکاتی را نسبت به الگو داشت، موردبحث قرار می‌داد. این کار پس از انجام مصاحبه انجام می‌شد تا مصاحبه‌خالی از هرگونه پیش‌فرض و جهت‌گیری انجام شود. همزمان با گردآوری داده‌ها، کار تحلیل آن‌ها طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی نیز شروع شد. پس از استخراج کدها، آن‌ها طبقه‌بندی می‌شوند؛ مقایسه مداوم، تفاوت‌ها و تشابهات بین این کدها را آشکار می‌کند؛ طبقات جدا و یا ادغام می‌گردند تا نظریه در روند این فرآیند شکل گیرد. منابع و متون موجود نیز در روند تکمیل تئوری مورد استفاده قرار می‌گیرند. کار گردآوری داده‌ها تا زمانی ادامه یافت که پژوهشگر اطمینان حاصل کند که ادامه کار چیز تازه‌ای به دانسته‌های او نمی‌افزاید. پس از انجام ۵۲ مصاحبه در طی دوره شش ماه، تحلیل داده‌ها حاکی از اضافه نشدن داده جدید به داده‌های قبلی بود؛ چرا که درصد بالایی از داده‌های مستخرج از مصاحبه‌های آخر تکراری بود؛ بنابراین، با رسیدن به حد اشباع نظری، به مصاحبه‌ها پایان داده شد. کدگذاری با استفاده از مطالعات قبلی و نظر چند پژوهشگر انجام شد. مدل پژوهش نیز بر اساس روابط شناسایی شده به‌صورت یک چارچوب مفهومی ترسیم گردید. کدگذاری در سه مرحله کدگذاری اول (باز)، کدگذاری دوم (گزینشی) و کدگذاری سوم (موضوعی) انجام شد تا مقوله‌ها تبدیل به مؤلفه‌ها، سپس ابعاد و درنهایت عامل‌های اصلی در مدل مفهومی شوند.

یافته‌های پژوهش

چارچوب مفهومی نهایی شامل ۱۰۰ مؤلفه ۲۵ بعد و ۶ عامل شناسایی شده بود. مشخصات

مربوط به عامل، ابعاد و مؤلفه‌های آن‌ها به صورت جدول زیر می‌باشد.

۹۳ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

جدول ۳- چارچوب بندی و کدگذاری مولفه های شناسایی شده به همراه میزان تکرار آن ها در منابع و

مصاحبه ها			
کد ۱ (عامل ها)	کد ۲ (ابعاد)	کد ۲ (مؤلفه)	فراوانی مضامین کلیدی بر اساس مبانی و مصاحبه ها
عوامل زمینه ای	سیاسی - حقوقی	جایگاه ورزش در برنامه های توسعه	۵
		جایگاه ورزش در دیپلماسی و روابط قدرت سیاست	۳
		میزان حمایت حقوقی از ورزش در اسناد اجرایی و قانونی	۴
	اقتصادی - صنعتی	نگرش دولتمردان و کارگزاران به گردشگری ورزشی	۹
		رشد اقتصادی و تقویت منابع مالی عمومی	۳
		سراجه تولیدات و توسعه گردشگری ورزشی	۱۲
		میزان درآمد و قدرت خرید یا مصرف مردم	۸
		میزان هزینه گردشگری ورزشی در سبد خانوار	۵
		بافت شهری و سکونتی	۴
	جغرافیایی - زیستی	زیست بوم و اقلیم زیستی منطقه	۷
		فضاهای طبیعی جهت گردشگری ورزشی	۹
		وضعیت آب و هوایی	۱۳
	اجتماعی - فرهنگی	بازاریابی اجتماعی برای گردشگری ورزشی و تأثیرات فضای بین المللی	۳
جایگاه ورزش در فضای رسانه ای و نهاد مدنی		۱۱	
الگوهای رفتاری، نمادها، سمبل های ورزشی در جامعه		۷	
وضعیت رقابت ورزش با سایر الگوهای فعالیت ورزشی در جامعه		۷	
تصور افراد از تیپ و ظاهر بدنی خود		۵	
تصور افراد از دید دیگران نسبت به تیپ و ظاهر بدنی خود		۳	
حالات روانی فرد (مانند اعتماد به نفس، افسردگی، ...)		۶	
عوامل شخصی	نوع نگرش افراد به ورزش و آگاهی از فواید فعالیت ورزشی	۴	
	ارتباط و تعامل با افراد ورزشی	۹	
	ترویج سبک زندگی فعال و غیر فعال	۵	
	عضویت در گروه ها و شبکه های اجتماعی ورزشی	۳	
	بازاریابی اجتماعی ورزش	۷	

۸	خصوصیات و رده‌های سنی	
۶	سطح درآمد و رفاه زندگی	جمعیتی
۲	وضعیت تحصیلی و ماهیت شغلی	
۷	ویژگی‌های جنسیتی	
۴	داشتن سلامت جسمانی و مهارت ورزشی	
۹	داشتن همراه برای فعالیت ورزشی	ساختاری
۱۰	زمان و وقت کافی	
۵	مشغله‌های کاری شخصی و اجتماعی	
۶	ایمنی امکانات و امنیت فضاهای ورزشی	
۳	توزیع و قابلیت دسترسی به امکانات و فضاهای ورزشی	زیرساخت و امکانات
۴	کیفیت مهندسی و معماری زیرساخت فضاهای ورزشی	
۸	کیفیت و استاندارد وسایل و تجهیزات ورزشی	
۹	مدیران و کارشناسان متخصص اجرایی	
۷	مربیان و متخصصان حوزه آموزش و خدمات گردشگری ورزشی	منابع انسانی
۴	وجود نیروهای داوطلب و انجمن‌های ورزشی	
۳	ورزشکاران سازمان یافته‌ها	
۵	بودجه دولتی ورزش	
۶	حمایت و پشتیبانی نهادهای دولتی و غیردولتی و مردم	منابع مالی
۱۲	درآمدزایی بخش‌های ورزشی	
۹	سرمایه‌گذاری در بخش ورزش	
۱۳	تکنولوژی روز جهت ارتقای کیفیت خدمات	دانش و فناوری
۱۵	سیستم‌های فناوری اطلاعات در ورزش	
۵	وجود تجهیزات آزمایشگاهی و طبی ورزشی	
۶	وجود دانش تخصصی و خدمات علمی ورزشی	
۳	روش‌ها و الگوهای برنامه‌ریزی	
۹	طرح‌ریزی و شاخص‌سازی اهداف و برنامه‌های ورزش	سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی
۳	نگرش مدیران و برنامه‌ریزان نسبت به نوع توسعه ورزش	
۳	وحدت رویه در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی استراتژیک	
۴	تدوین شرح وظایف روشن در تشکیلات ورزش	سازماندهی و تشکیلات
۵	سیستم‌ها و الگوهای تصمیم‌گیری در مدیریت فرایندها	

۹۵ □ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

۶	نظام‌سازی اهداف و بخش‌ها	
۸	وحدت رویه در رهبری و تعامل سازمان‌های مرتبط با ورزش	
۹	سنجش و ارزیابی شاخص‌های توسعه ورزش	
۷	سیستم کنترل و نظارت جامع و روشن	
۲	مستندسازی عملکرد و تدوین چارچوب حقوقی گردشگری ورزشی	نظارت و ارزیابی
۹	مطالعات و تحقیقات لازم جهت برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری	
۸	برنامه‌ریزی عملیاتی متناسب با برنامه‌های کلان	
۵	نظام‌سازی و هماهنگ‌سازی فرایند مدیریتی	
۶	یکپارچه‌سازی اقدامات و علمیات	عملیات و فرایند
۳	وجود ساختارهای مدیریتی و اجرایی دانش‌محور و فناوری‌محور	
۷	ایجاد قابلیت‌های بازاریابی و مدیریت ارتباط با مشتریان	
۹	تعادل بین تقاضا و عرضه در ارائه خدمات گردشگری ورزشی	
۵	تناسب توسعه سرانه‌ها و خدمات با بافت جمعیتی و سکونت	توزیع سرانه و عرضه خدمات
۳	توزیع مناسب سرانه‌ها و خدمات گردشگری ورزشی در جامعه	
۳	پایگاه‌های علمی ورزشی پایش مستمر جسمی و رفتاری افراد	
۲	تحقیقات نیازسنجی، فنی و مدیریتی برای توسعه گردشگری ورزشی	نیازسنجی و گونه‌شناسی
۵	گونه‌شناسی اقشار مختلف جامعه برحسب مولفه‌های ورزشی	ورزشی
۹	مطالعات رفتاری و اجتماعی مشارکت در گردشگری ورزشی	
۱۱	به‌کارگیری انواع رشته‌های ورزشی و الگوهای حرکتی	رویداد و پوشش
۱۰	تناسب و جامعیت در پوشش دهی اقشار مختلف جامعه	دهی
۱۴	تنوع برنامه و رویدادهای ورزشی	اقشار

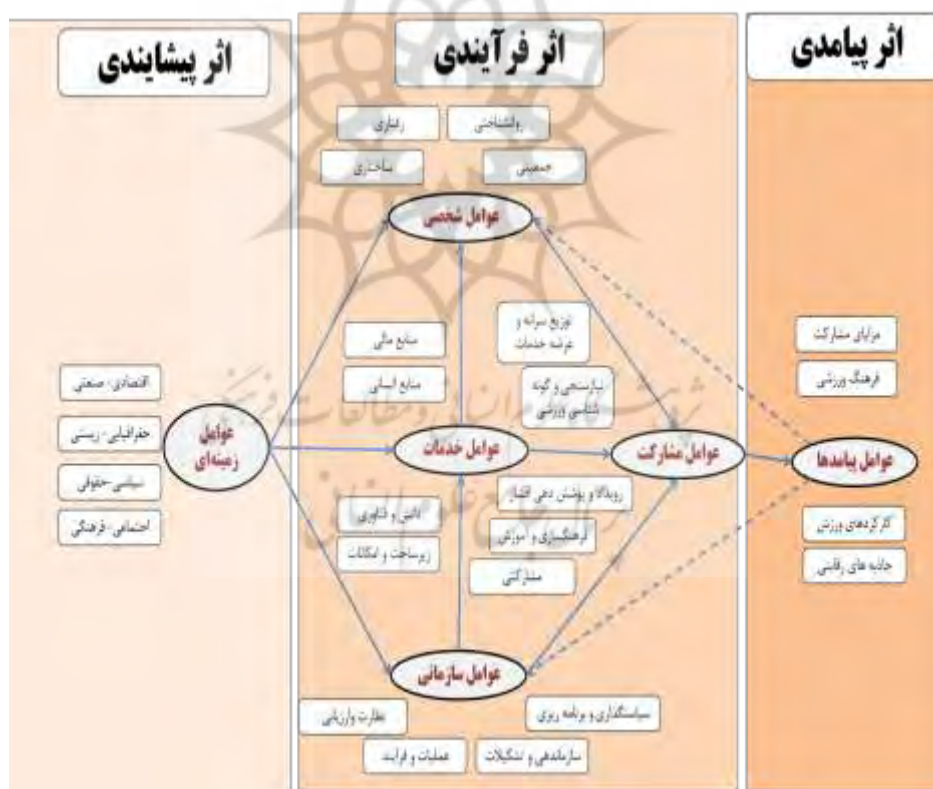

۳	کیفیت و کمیت برنامه‌های و خدمات گردشگری ورزشی	
۵	توسعه رسانه‌ای و تبلیغات ورزش	فرهنگ‌سازی و آموزش
۶	غنی‌سازی آموزش گردشگری ورزشی در مراکز مختلف	
۹	فراهم‌سازی زمینه آموزش همگانی ورزش	
۷	نهادینه‌سازی و رفتارسازی در ورزش تفریحی و همگانی	
۹	فعالیت بدنی سلامت‌محور در ورزش	
۳	فعالیت داوطلبی و هواداری در ورزش	مشارکتی
۶	فعالیت رقابتی آماتوری در ورزش	
۵	فعالیت ورزشی تفریحی و گردشگری	
۶	اجتماعی (اجتماع‌پذیری، ...)	
۴	جسمی (تناسب‌اندام، ...)	مزایای
۱۲	روانی (سلامت روحی، ...)	مشارکت
۳	صنعتی (کاهش اثرات کار، ...)	
۸	اخلاق ورزشی، منش ورزشی و پهلوانی	
۷	فرهنگ رفتاری و هنجاری محیط‌های ورزشی	فرهنگ
۹	نمادهای فرهنگی و نوستالژی ورزشی	ورزشی
۶	ویژگی‌های زیبایی‌شناختی پوشش	
۳	کارکردهای ارتباطی و تعاملی	
۵	کارکردهای تجاری و صنعتی	کارکردهای
۷	کارکردهای تربیتی و فرهنگی	ورزش
۸	کارکردهای زیستی و مدنی	
۴	تبلیغات	
۵	زیبایی اجرای مهارت	جاذبه‌های
۳	مسابقات	رقابتی
۶	فضای هیجانی	

متغیرها و عوامل ذکرشده، در قالب مدل سیستمی مفهومی و بر اساس مبانی علمی گردشگری ورزشی نظام‌مند شدند. مدل پژوهش (شکل ۱) مستخرج از چارچوب مفهومی جدول ۳ است. مدل شامل ۶ عامل شخصی، زمینه‌ای، سازمانی، مشارکتی، خدمات و پیامد است. عوامل شخصی شامل ابعاد جمعیتی، روان‌شناختی و رفتاری و ساختاری بودند. عوامل زمینه‌ای شامل ابعاد

۹۷ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

اقتصادی - صنعتی، جغرافیایی - زیستی، سیاسی - حقوقی و اجتماعی - فرهنگی بودند. عوامل سازمانی شامل سیاست گذاری و برنامه ریزی، سازمان دهی و تشکیلات، عملیات و فرایند و نظارت و ارزیابی بودند. عوامل خدمات شامل منابع مالی، منابع انسانی، دانش و فناوری و زیرساخت و امکانات بودند. عوامل مشارکت شامل ابعاد توزیع سرانه و عرضه خدمات، نیازسنجی و گونه شناسی ورزشی، رویداد و پوشش دهی اقبال، فرهنگ سازی و آموزش بودند. عامل پیامدها شامل ابعاد مزایای مشارکت، فرهنگ ورزشی، کارکردهای ورزش، جاذبه های رقابتی بودند. علاوه بر این عامل شخصی (۱۶ مولفه)، زمینه ای (۱۶ مولفه)، سازمانی (۱۶ مولفه)، مشارکتی (۲۰ مولفه)، خدمات (۱۶ مولفه) و پیامد (۱۶ مولفه) بودند. ارتباط و جهت اثرگذاری عوامل فوق در قالب یک مدل مفهومی به صورت شکل زیر ترسیم گردید. جهت اثرگذاری بین عوامل و برآیند تعامل بین متغیرهای به صورت فلش های زیر مشخص شده است.

شکل ۱- چارچوب مفهومی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی

بر اساس چارچوب تحلیل پژوهش؛ چالش‌ها و راهبردهای برای توسعه مشارکت در گردشگری ورزشی در استان گیلان به صورت جدول زیر شناسایی و گزارش شده است.

جدول ۴- چالش‌ها و راهبردهای مشارکت در گردشگری ورزشی

سطح	چالش‌ها	راهبردها
شهری	افزایش گرایش به بازی‌های مجازی و تفریحات غیرفعال و ناسالم به ویژه در بین جوانان و زنگ خطر برای فعالیت‌ها و تفریحات ورزشی	قدردانی و تجلیل از افراد یا گروه‌های یا کسب و کارهای فعال در زمینه خدمات گردشگری ورزشی به شهروندان
	عدم تمایل به هزینه برای ورزش از سوی تعداد قابل توجهی از جامعه شهروندی	دعوت از شخصیت‌های محبوب اجتماعی برای حضور در برنامه‌های ورزش
	وضعیت بد معیشتی طیف وسیعی از جامعه شهروندی	نصب شعارها و جملات آموزشی در رابطه با ورزش در فضاهای اشتغال شهروندی
		ارتقاء امور تشویقی و رفاهی برای شهروندان فعال در ورزش ارتقای قابلیت حمایت نهادها و کمک‌های مردمی
استانی	عدم نگرش تخصصی به مقولی گردشگری ورزشی از سوی سازمان‌های ورزشی ملی	تاکید بر مبانی ارزشی و دینی ورزش در نماز جماعات و مراسم‌های مذهبی در مساجد و اماکن دینی
	محدودیت‌های مختلف قانونی، اجتماعی و فرهنگی مشارکت زنان در ورزش به صورت فعال (ورزش کردن، ... و غیر فعال (تماشاگر، ...)	تهیه شناسنامه و پروفایل الکترونیک سلامت و ورزش برای شهروندان
	عدم تراکم مناسب در وضعیت سکونت روستاها جهت دسترسی به اماکن و فضای ورزشی	تدوین نظام اطلاعاتی تفریحی ورزشی (اماکن، خدمات، سازمان‌ها و ...)
	تغییر ساختار سکونتی شهرها و از بین رفتن فضاهای طبیعی قابل استفاده برای ورزش همگانی و تفریحی	ارتقای نگرش به ورزش در خانواده‌های شهروندان ترویج ارزش‌های ورزش و فعالیت بدنی در زندگی شهروندی
	ارتقای کمی و کیفی سمینارها و همایش‌ها، جشنواره‌ها و مناسبت‌های تفریحی ورزشی	ارتقای کمی و کیفی دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی گردشگری ورزشی
		ارتقای کمی و کیفی نشریات و رسانه‌های آموزشی ورزش شهروندی

۹۹ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

تهیه بروشور، پوستر، کتاب، فیلم، انیمیشن و تیزر با موضوع و هدف آموزش تفریحی ورزشی

شناسایی و رتبه‌بندی رشته‌های ورزشی و بازی‌های بومی و محلی بر اساس مولفه‌های مختلف در اقشار مختلف	ضعف کمی در تحقیقات و مطالعات رشته‌های مختلف پیرامون تفریحی ورزشی
برگزاری کارگاه‌های آموزشی مبنی بر نقش ورزش در افزایش کارآیی و سلامت نیروی انسانی برای مدیران سازمان‌ها	ضعف کیفی در تحقیقات و مطالعات رشته‌های مختلف پیرامون گردشگری ورزشی
حمایت از مسابقات محلی و درون مجموعه‌ای گردشگری ورزشی	اطلاعات و دانش پایین مربوط به تندرستی و ورزش در تعداد قابل توجهی از جامعه شهروندی
برگزاری سمینارها، همایش‌ها، جلسات و کارگاه‌های آموزشی با موضوع مزایای ورزش برای شهروندان	عدم تمایل رسانه‌های ورزشی به حمایت از گردشگری ورزشی و نبود پیگیری مناسب از طرف مراکز گردشگری ورزشی
برگزاری مناسب‌های ورزشی نمادین مانند، روز تربیت‌بدنی و ورزش	عدم توجه مناسب برنامه‌های ورزشی صداوسیما ملی و استان‌ها به گردشگری ورزشی
برگزاری ورزش صبحگاهی در فضاهای کاری	نبود همایش‌های علمی آموزشی با موضوع تفریحی ورزشی و مشارکت مراکز علمی
تدوین نرم سطح نشاط و سلامت جامعه و مقایسه با نرم‌های کشوری و بین‌المللی موجود	
سنجش شاخص‌های سلامت قبل و بعد از انجام برنامه‌های ورزش تفریحی و همگانی و فعالیت	
ایجاد زمینه‌های آموزش الگوهای صحیح فعالیت حرکتی در فضای کاری به صورت ایجاد ایستگاه‌های مشاوره ورزش	
نیازسنجی ورزشی جامع از جامعه شهروندی و تناسب بخشی ارائه خدمات بر مبنای آن	

بهره‌گیری از حمایت سازمان‌هایی مانند سازمان اوقاف، شهرداری‌ها، صدا و سیما در زمینه جذب کمک‌های مردمی	وجود موازی‌کاری، فعالیت‌های جزیره‌ای و نبود وحدت رویه بین سازمان‌های ورزشی استان به دلیل تعامل ضعیف و نبود الگوی مناسب تقسیم کار
ارتقای فرهنگ سازمانی موجود در سازمان‌های گردشگری ورزشی	وجود موانع اداری و ساختاری در زمینه درآمدزایی و جذب مشارکت بخش خصوصی حوزه گردشگری ورزشی
به وجود آوردن ساختارهای مناسب برای جذب داوطلبین ورزشی و	عدم فعال بودن بسیاری از هیأت‌های ورزشی در

استان‌ها و شهرستان‌ها	انجمن‌های مردم نهاد
وجود موازی کاری در برخی فعالیت‌های در بین هیات‌ها با ادارات امور تفریحی ورزشی	تخصیص مناسب منابع بین بخش‌های تفریحی ورزشی
وجود موانع ساختاری فراوان جهت پیگیری منابع تخصیصی رسمی به تفریحی ورزشی	تدوین و ابلاغ چارچوب تقسیم کار و وظایف بین سازمان‌ها و مراکز متولی در زمینه تفریحی ورزشی
ضعف سیستم ارزیابی و نظارت عملکرد در بخش گردشگری ورزشی	بازنگری در سیستم هزینه و نظارت بر بودجه در سازمان‌های گردشگری ورزشی
عدم پیگیری مناسب برای مواد و بندهای قانونی مشمول تفریحی ورزشی	اصلاح و کارآمدسازی نظارت و ارزیابی در امور ورزش شهروندی
ضمانت‌نامه اجرایی برای بسیاری از تفاهم نامه‌های موجود	تقویت سیستم شایسته‌سالاری و جانشین‌پروری در مدیران عالی و میانی سازمان‌های تفریحی ورزشی
عدم وجود دستورالعمل مناسب و متناسب با تفریحی ورزشی در هیات‌ها و هیئت اجرایی برای مدیریت اماکن ورزشی	بازنگری و تقویت آئین نامه‌ها و قوانین موجود در زمینه تفریحی ورزشی
عدم وجود تخصص‌های متنوع در تفریحی ورزشی	اصلاح و کارآمدسازی واحدهای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی ورزش شهروندی
	اصلاح و کارآمدسازی تخصیص منابع و دارایی‌ها ورزش شهروندی
	تدوین الگوی مناسب تقسیم کار و سازماندهی فعالیت‌های میان‌بخشی
	تنوع بخشی به تخصص‌های موجود در سازمان‌های تفریحی ورزشی
	تقسیم کار مناسب بین سازمان‌های متولی در تفریحی ورزشی
عدم دسترسی مناسب به فضاهای تحت مالکیت سازمان‌های تفریحی ورزشی	فراهم‌سازی زمینه استفاده شهروندان از اماکن ورزشی دولتی و غیر دولتی
هزینه بالای تأمین، تجهیز، تعمیر و نگهداری اماکن و تجهیزات ورزشی	توزیع تجهیزات ورزشی ارزان قیمت (از جمله کفش، لباس، توپ و...) در بین شهروندان با وضعیت ضعیف اقتصادی
سطح نامطلوب استانداردهای تجهیزات و امکانات ورزشی در بسیاری از فضاهای ورزشی استان	ارائه بسته و پکیج‌های حاوی وسایل کمکی و رفاهی در رویدادهای ورزش همگانی با قیمت پایین
کیفیت و استاندارد پایین بسیاری از فضاهای ورزشی موجود در بخش تفریحی ورزشی	توسعه فضاهای تخصصی تفریحی ورزشی
کمبود بودجه به نسبت جمعیت تحت پوشش	استفاده فضاهای عمومی قابل دسترس برای گردشگری ورزشی

۱۰۱ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

وضعیت نامناسب مالی کارخانه‌جات و اولویت پایین ورزش در هزینه‌های آنها	در گردشگری ورزشی
مشکلات تامین مالی برای برگزاری رویدادهای تفریحی ورزشی در کشور	تأمین تجهیزات متناسب با قابلیت‌های ورزشی شهروندان
مشکلات مالی مربوط به بکارگیری متخصصان ورزشی بیرونی	برآورد نیاز مالی واقعی ورزش و ایجاد سازوکارهای مناسب جهت تأمین اقتصادی
عدم تمایل شرکت‌ها و برندها به اسپانسرینگ در رویدادهای تفریحی ورزشی	برنامه‌ریزی مناسب برای جذب اسپانسرها در رویدادهای تفریحی ورزشی
ارتقای قابلیت درآمدهای عمومی و اختصاصی فراهم سازی جذب سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در پروژه‌های تفریحی ورزشی	افزایش بودجه دولتی
فراهم سازی حضور اسپانسرها و حامیان معنوی در رویدادهای تفریحی ورزشی	ارتقای قابلیت درآمدهای عمومی و اختصاصی
افزایش هزینه‌ها و ضعف درآمدزایی در هیئت‌ها، باشگاه‌ها و تیم‌های ورزشی	تقویت ارتباط با دانشکده‌ها و گروه‌های آموزشی علوم ورزشی دانشگاه‌ها
توزیع نامناسب منابع و سرانه‌های ورزشی در نسبت-های همگانی به قهرمانی، زنان به مردان و روستایی به شهری	حضور قهرمانان ملی در مسابقات تفریحی ورزشی
توجه بیش از اندازه به ورزش رقابتی و قهرمانی نسبت به ورزش همگانی	الگو برداری از فعالیتهای تفریحی ورزشی در سایر کشورها
تقویت ارتباط سازمان‌های تفریحی ورزشی با سایر سازمان‌های ورزشی کشور	تقویت ارتباط سازمان‌های تفریحی ورزشی با سایر سازمان‌های ورزشی
تقویت ارتباط سازمان‌های تفریحی ورزشی با سایر سازمان‌های عمومی بین المللی	تقویت ارتباط سازمان‌های تفریحی ورزشی با سایر سازمان‌های عمومی

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش طراحی مدل جذب و مشارکت مردم در گردشگری ورزشی عوامل، چالش‌ها و راهبردها در سطح استان گیلان بود. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های این پژوهش رویکرد جامع به رویه‌ها و منظرهای مشارکت در فعالیتهای حوزه گردشگری، ورزش بود. گزارش‌ها و مقالات علمی قبلی عمدتاً از زوایا و منظرهای محدودتری به واکاوی مشارکت در گردشگری ورزشی پرداخته بودند. علاوه بر این نتایج ارائه شده در این پژوهش علی‌رغم همخوانی با مطالعات پیشین، اما دارای نوآوری قابل توجه در ساختار نظری مشارکت در گردشگری ورزشی می‌باشد. عوامل اثرگذار بر مشارکت در گردشگری ورزشی در شش منظر سطح شخصی، سطح زمینه‌ای، سطح سازمانی، سطح مشارکت، سطح خدمات و سطح پیامدها دسته‌بندی شدند.

سطح زمینه‌ای در ۴ بعد اقتصادی- صنعتی، جغرافیایی- زیستی، سیاسی- حقوقی و اجتماعی- فرهنگی طبقه‌بندی شد. از آنجاکه برای توسعه ورزش، جامعه نیازمند بهبود رویه‌های قانونی جهت حمایت از هنجارهای اجتماعی و تغییر نگرش کلی به ورزش است (Micheal et al, 2009). آمادگی اقتصادی بالا می‌تواند تسهیل‌کننده مشارکت در توسعه ورزش در جامعه باشد (Mohammadi torkamani et al, 2021)؛ بنابراین در توسعه سیاسی و حقوقی اهمیت بیشتری بر توسعه ورزش در سطح کلان نسبت به عوامل اجتماعی و فرهنگی دارد. بر اساس گزارش لاکسو و همکاران (۲۰۰۸) و دی لیو و همکاران (۲۰۰۹) بعد زمینه‌های رفتاری؛ وضعیت سکونت افراد و از شرایط اقلیمی و زیستی در دسترسی به فضای ورزشی ارتباط بالایی با مشارکت ورزشی دارد؛ بنابراین شدت و ترتیب میزان اهمیت عوامل محیطی مذکور با وضعیت نقش هر یک از این عوامل تناسب دارد. همچنین نتایج تحقیق محمدی ترکمان و همکاران (۱۴۰۰) نشان داد سطح سازمانی شامل ابعادی همچون سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی و تشکیلات، عملیات و فرآیند و نظارت و ارزیابی بود. یافته‌های این بخش با مطالعات سالیس و همکاران (۱۹۹۸)، ندری (۱۳۸۸)، غفرانی و همکاران (۱۳۸۸) و سید عامری و همکاران (۱۳۹۱) همسو می‌باشد. مدیریت سازمان و ورزش مسئولیت مداخله مثبت و سازنده در الگوهای رایج فعالیت ورزشی افراد بر عهده دارد و نسبت به سایر عوامل نقش بیشتری در ترغیب مردم به سوی مشارکت ورزشی دارد (Saffari, 2012). ورزش خود به‌عنوان یک استراتژی مورد استفاده در سیاست‌گذاری‌ها برای تعامل بیشتر

۱۰۳ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

جوانان با مجامع مختلف می‌باشد که در حال حاضر باید به عنوان یک راهبرد در سیاست‌گذاری‌ها برای درگیر کردن جوانان در فعالیت‌های مدنی و سیاسی انجام شود اهمیت سیاست‌گذاری‌ها در ورزش جوانان به مراتب بیشتر از گذشته احساس می‌شود باید فرصت‌ها و شرایط مناسب را در جهت افزایش مشارکت جوانان در طبقات اجتماعی و درآمدی مختلف فراهم نمود (Brady et al, 2020). غفوری (۱۳۸۲) در پژوهش خود نشان داد که مسئولان و دست‌اندرکاران ورزش با برنامه‌ریزی و گسترش بیشتر ورزش‌های سبک و غیررقابتی، شناسایی نیازها و علایق ورزش مردم و همچنین با تنوع بخشیدن به ورزش‌ها و خدمات ارائه شده در برنامه‌های ورزش همگانی و قهرمانی می‌توانند زمینه افزایش مشارکت در گردشگری ورزشی شهروندان را فراهم آورند. در همین راستا وندریش و همکاران (۲۰۱۲)، مشارکت ورزشی را وابسته به وضعیت معیشتی، اجتماعی و اقتصادی با میانجی‌های رفتاری و مدیریتی دیگر دانسته‌اند. صفاری (۱۳۹۱) عنوان می‌کند که مدیریت ورزش با بهبود در فرآیندهای مشارکت می‌تواند زمینه‌های فردی را برانگیزاند و تسهیل‌کننده مشارکت فردی شود که این امر توسط مدیریت انجام می‌شود. بر این اساس می‌توان گفت که اثرات محیطی، مداخله مدیریت، منابع، خدمات و ویژگی‌های ورزش موجب می‌شوند که فرد بر اساس ظرفیت‌هایش از میان امکانات و رشته‌های ورزشی مختلف؛ مواردی خاص را برگزیند و به مشارکت ورزشی پردازد. همچنین بر اساس این یافته‌ها انتظار می‌رود افرادی که به طور نسبی تحت تأثیرات مطلوب محیطی بوده و برخوردار از پیشایندهای اطمینان‌بخش جهت مشارکت باشند، به احتمال زیاد این مسیر (الگو) به نسبت به سایر افراد آسان‌تر خواهند پیمود؛ اما باید گفت که مشارکت ورزشی در اصل بر اساس تداوم آن یعنی فعالیت ورزشی مستمر شکل می‌گیرند. ادامه مشارکت در ورزش از طریق مسیر بازخورد مشخص و تعدیل خواهد شد (Numerato, 2009). بازخورد به فرد، مدیریت و محیط هرکدام از مسیر خود مشارکت ورزشی را تعدیل خواهند کرد. بر اساس مبانی حوزه رفتار با خورد مثبت، مطلوب و اطمینان‌بخش منجر به تکرار رفتار (مشارکت ورزشی) خواهد شد (Mull et al, 2005). مدیریت کلان ورزش در کشور که مرجع اصلی برنامه‌ریزی در ورزش می‌باشد باید توجه بسیاری به موضوع مشارکت مردمی به ورزش داشته باشد به‌عنوان نمونه مشارکت مردم در ورزش باعث کاهش هزینه‌های ناشی از عدم فعالیت است از طرفی در جهت پیشگیری از خطاهای ممکن در مسیر اجرایی برنامه‌ها باید تدابیر درستی در نظارت و ارزیابی برنامه‌ها و سیاست‌ها صورت بگیرد.

سطح خدمات شامل ابعاد منابع انسانی، منابع مالی، دانش و فناوری و زیرساخت و امکانات بود. یافته‌ها با مطالعه علیزاده و تجاری (۱۳۸۵) همسو می‌باشد. گرین (۲۰۰۶) گزارش داده است که اجرای برنامه‌های ورزشی بیش از هر اقدامی به تأمین اعتبار مالی و سپس گزینش نیروی انسانی مناسب نیاز دارد. امکانات و فناوری به دلیل ثبات و استانداردسازی از حساسیت و پویایی کمتری نسبت به بحث مالی و انسانی برخوردار است. از آنجا که در نظام توسعه ورزش کشور برنامه‌ریزی و تخصیص بودجه در حد قابل توجهی همواره در جریان بوده است عمده مشکلات و کاستی‌ها در مرحله اجرا و نظارت وجود دارد به همین دلیل کارشناسان این دو بعد را مهم‌تر ارزیابی کرده‌اند. زیرساخت‌ها از جمله اماکن، تاسیسات و تجهیزات، آموزش و آگاه‌سازی، منابع انسانی، حمایت مسئولان و برنامه ریزان از ورزش همگانی از اهمیت و اولویت به سزایی در جذب مردم به ورزش برخوردار است. همچنین با پیشرفت روزافزون رسانه‌های جمعی و فناوری‌های رسانه‌ای به ویژه تأثیر تلویزیون، نقش به سزایی در گسترش آگاهی‌های عمومی نوین دارند زیرا به کارگیری موثر رسانه‌ها به ما این امکان را می‌دهد پیامی را در مدتی کوتاه، با هزینه‌ای اندک، حتی در مناطق دورافتاده انتشار دهیم و از این رو می‌تواند انتظار داشت که به این طریق گرایش مردم افزایش یابد (Heidari et al, 2017). مدل‌های نوین توسعه ورزش به نقش سیستم‌های مدیریتی دانش و برنامه‌ریزی مناسب توسط مدیریت و سازمان ورزش تأکید دارند (Mull et al, 2005). بنار و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای با عنوان مکان‌یابی اماکن ورزشی استان گیلان نشان داد که اماکن ورزشی استان گیلان از توزیع مناسبی برخوردار نمی‌باشند. نتایج تحقیق آفرینش خاکی و همکاران (۱۳۸۴) نشان داد که نیروی انسانی متخصص نقش مهمی در توسعه ورزش همگانی کشور دارد. ممتاز بخش و فکور (۱۳۸۶) یکی از راهکارهای ارتقا و توسعه ورزش همگانی بانوان را تربیت مربیان می‌دانند. سطح شخصی شامل ابعاد جمعیتی، روان‌شناختی، رفتاری و ساختاری بود. بر اساس تجربیات علمی قبلی علیرغم وجود شناخت و نگرش مثبت به ورزش و آگاهی از فواید آن مشارکت ورزشی در ابتدا بستگی به این دارد که فرد به لحاظ سلامتی، زمان، مکان، مهارت و همراهی جهت فعالیت بدنی تا چه اندازه شرایط مناسبی داشته باشد (Dollman & Lewis, 2010). علاوه بر این، نقش فاکتور روان‌شناختی در مشارکت ورزشی کمتر از فاکتورهای رفتاری است (Kelishadi et al, 2007). مردان ورزشکار عموماً دیدگاه متفاوتی نسبت به مشارکت ورزشی دارند در مقابل

۱۰۵ □ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش ها و راهبردها)

دیدگاهی که زنان به فعالیت ورزشی دارند و همچنین مردان داشتن مشارکت ورزشی را سرمایه‌ای در جهت تعاملات اجتماعی می‌دانند. سطح عادت‌های رفتاری مشارکت مردان و زنان جوان در ورزش اختلاف دارد اما غالباً به صورت آگاهانه رخ می‌دهد (Metcafe et al, 2020). افراد جامعه با افزایش سن علاقه بسیاری به ورزش‌های گروهی نشان می‌دهند که در مقایسه با ورزش انفرادی، مزایای زیادی برای جنبه‌های روان‌شناختی و اجتماعی دارد و در نهایت ویژگی‌های جمعیتی شناختی در مدیریت ورزش بسیار تعیین‌کننده خواهد بود (Tsuji et al, 2019). ویژگی‌های جمعیتی خاص، عوامل روان‌شناختی، رفتاری و ساختاری همه و همه عوامل بسیار مهمی هستند که اثرات قابل توجهی در میزان مشارکت عموم مردم خواهد داشت و این اثرات غیرقابل چشم‌پوشی است که باید در جهت تقویت عوامل با تأثیر مثبت تدابیر مناسبی اندیشیده شود.

سطح مشارکت شامل ابعادی در ۵ بخش فرهنگ‌سازی و آموزش، مشارکت، رویداد و پوشش دهی اقشار، نیازسنجی و گونه‌شناسی ورزشی و توزیع سرانه و عرضه خدمات طبقه‌بندی شد. آموزش در افزایش مشارکت ورزشی افراد از طریق رسانه عامل مهمی در افزایش فرهنگ مشارکت مردمی در ورزش است (Sadeghian et al, 2013). خانواده به‌عنوان اولین بنیاد اجتماعی در گرایش جوانان به مشارکت ورزشی بسیار اهمیت دارد، والدین ورزشکار الگوهای مشارکت و جذب فرزندان به ورزش هستند و همچنین سازنده فرهنگ ورزش خانوادگی می‌باشند، فرهنگ‌سازی مشارکت ورزشی در اجتماعی مهم یعنی خانواده می‌تواند تأثیر شگرفی بر نسل‌های آینده داشته باشد (Green, 2016). فرهنگ ورزش خانواده در سطوح بالا نشان می‌دهد که اثرات این فرهنگ بسیار بادوام و ماندگار خواهد ماند جوانان در مراحل اجتماعی شدن اولیه اگر در این محیط قرار بگیرند در سال‌های بعد برای آنان، مشارکت در ورزش به صورت عادت و رفتاری باثبات ماندگار خواهد ماند (Strandbu, 2020). عدم فرهنگ‌سازی مناسب در حوزه مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی از مهم‌ترین عوامل بازدارنده در بین جوانان می‌باشد (Nazarian Madavani & Ramezani, 2013). صفاری (۱۳۹۱) فرهنگ‌سازی ورزش کردن را به عنوان مهم‌ترین ابزار برای توسعه ورزش همگانی در ایران معرفی می‌کند. از طرفی مقدمه و پایه مدیریت ورزشی داشتن اطلاعات است و دستیابی به اطلاعات موردنیاز از طریق تحقیقات و نیازسنجی امکان‌پذیر است. بر پایه فرهنگ‌سازی انجام‌گرفته و اطلاعات کسب‌شده می‌توان به عرضه خدمات به اقشار هدف

پرداخت. همچنین کلیشادی و همکاران^۱ (۲۰۰۷) نشان دادند که خدمات تأمین‌کننده نیازهای اساسی و الگوهای ورزشی جذاب بیش از سایر خدمات و الگوها در برانگیخته کردن افراد و ترغیب آن‌ها به مشارکت ورزشی مهم‌ترین فاکتور به شمار می‌رود. با توجه به اهمیت سلامت و جذابیت ورزش‌های گروهی اولویت‌بندی به دست داده‌شده از یافته‌ها قابل‌انتظار است. دانش-آموزان و بانوان مهم‌ترین اقشار ویژه و جوانان و نوجوانان اقشار سنی جهت توجه در توسعه و توزیع خدمات می‌باشند. در توجیه این یافته می‌توان گفت به دلیل اینکه برخی ویژگی‌های برجسته نظام اجتماعی کشور؛ اقشاری که نیازمند رویکرد حمایتی و پرورشی هستند همواره در کانون توجهات جمعی بوده‌اند. اقشار ویژه دانش‌آموزان و بانوان به دلیل فراگیر بودن و آسیب‌پذیر بودن و اقشار سنی جوان و نوجوان به دلیل حساسیت و اهمیت از منظر پرورش و تربیت نسل بیشترین نیاز رو به مشارکت ورزشی و کسب منافع آن دارند. برای مشارکت در ورزش برای تمام اقشار باید تدابیر مناسبی اندیشیده شود زیرا تفاوت‌های جنسیتی در مشارکت ورزشی مردم دخیل می‌باشد و عموماً مردان نسبت به ورزش، فعالیت بدنی و تربیت‌بدنی علاقه بیشتری در رفتارهای روزانه خود نشان می‌دهند و یک امر جدایی‌ناپذیر تلقی گردیده است، در مقابل زنان مشارکت در ورزش و فعالیت بدنی را امری اختیاری تلقی می‌کنند که در صورت تمایل می‌توانند ورزش را انجام ندهند (Metcalf et al, 2020). همچنین با توجه به ساختار زندگی شهری و صنعتی امروز و همچنین هزینه بر بودن مشارکت در بسیاری از انواع ورزش‌ها توسعه اقتصادی و صنعتی تاثیر زیادی بر توسعه ورزش دارد (Kelishadi et al, 2007)؛ بنابراین با توجه به شناسایی دقیق جامعه و برنامه‌ریزی برای اقشار مختلف، توزیع سرانه و عرضه خدمات مناسب می‌توان در رفع کاستی‌های موجود اقدام کرد.

سطح پیامدها در چهار بعد مزایای مشارکت، فرهنگ ورزشی، کارکردهای ورزشی و جاذبه‌های رقابتی طبقه‌بندی شد. فرهنگ حاکم بر مردم متأثر از عوامل مختلف اجتماعی است این عوامل می‌توانند باورها، نگرش‌ها و عملکردها را تحت تاثیر قرار دهند که یکی از آن‌ها ورزش است. ورزش و مسابقات ورزشی نقش مهمی در شناخت مشارکت و مسئولیت‌پذیری و بروز استعدادها، اجتماعی، تحکیم ارتباطات اجتماعی، تحکیم ارتباطات اجتماعی، تقویت سرمایه‌های اقتصادی،

---

1. Kelishadi and et al

۱۰۷ □ طراحی مدل جذب و مشارکت مردم به گردشگری ورزشی (عوامل، چالش‌ها و راهبردها)

اجتماعی، فرهنگی و انسانی، گسترش روابط بین‌المللی و ارتباطات میان فرهنگی، تقویت تفاهم و توسعه صلح دارد (Moradi et al, 2014). نکته درخور توجه این است که توسعه ورزش و مشارکت مردم به شرایط اجتماعی و فرهنگی بستگی دارد. در مجموع سرمایه فرهنگی شامل گرایش‌ها و عادت‌های دیرپایی است که در فرآیند جامعه‌پذیری حاصل می‌شوند و هدف‌های فرهنگی ارزشمندی نظیر قابلیت‌های تحصیلی و مهارتی را به دنبال دارند. بسترسازی فرهنگی برای حضور بیشتر زنان در ورزش همگانی هم نمونه‌ای از فرهنگ‌سازی است که با تنظیم و نصب بنر و پخش تراکت‌های تبلیغاتی برای ارتقای آگاهی عمومی شهروندان مناسب است (Abedini & Talebi, 2017). هدف افراد از مشارکت در هر فعالیتی کسب دستاوردها و مزایای مورد انتظار است و میزان دستیابی به آن‌ها میزان تداوم مشارکت را تعیین می‌کند. کارکردهای ورزش نیز همانند مزایای مشارکت در ورزش چندبعدی هستند اما عمدتاً فراتر از سطح فردی هستند. در ورزش قهرمانی به علت کسب مدال، مقام، شهرت، محبوبیت و دریافت پاداش‌های مادی ورزشکاران، جاذبه‌های ورزش قهرمانی، تبلیغات و بازاریابی‌ها، ورزشکاران نخبه، نقش یک مدل یا الگو را برای مردم ایفا می‌کنند، در نتیجه افراد جدیدی جذب باشگاه‌ها می‌شوند و مشارکت و رقابت در ورزش‌های پایه و عمومی شکل می‌گیرد (Benar et al, 2018). از طرفی دیگر فرهنگ محیط‌های ورزشی و جاذبه‌های رقابتی و رسانه‌ای ورزشی علیرغم اینکه در ورزش همگانی کارکردهای قابل توجهی دارند اما بیشتر در سطح ورزش قهرمانی مطرح هستند بنابراین به‌طور کلی مزایا و کارکردهای ورزش نسبت به ویژگی‌های فرهنگی و رقابتی آن نقش بیشتری در توسعه مشارکت ورزشی (ورزش همگانی و آماتوری) دارند. ایجاد تسهیلات مناسب و پوشش دهی اقشار مختلف مردم در جامعه و برنامه‌ریزی بر این اساس می‌تواند موجب افزایش مشارکت مردم در ورزش باشد (Benar et al, 2018).

ابعاد چالش‌ها و راهبردهای مشارکت تفریحی ورزشی در ۶ سطح فردی و رفتاری، سطح محیطی و زمینه‌ای، سطح مدیریت و ساختار، سطح مشارکت و رویداد، سطح منابع و خدمات و سطح کارکرد و پیامد طبقه‌بندی شدند. افراد با زمینه محیطی و ویژگی‌های جمعیتی مرتبط با مشارکت در ورزش تحت تأثیر مزایای ورزش و مداخلات مدیریتی در معرض قابلیت‌های حرکتی و فراغتی خود در فرایند رفتار بسته به شدت اثرگذاری عوامل مذکور در ورزش مشارکت پیدا خواهد کرد. مدیریت نقش مداخله‌ای و ترغیبی بیشتری نسبت به عوامل محیطی، فردی و خدماتی

دارد. دلیل این مسئله می‌تواند در آگاهانه بودن اثر مدیریت باشد. افراد مختلف درک متفاوتی از شرایط محیطی، ویژگی فردی و خدمات نسبت به ورزش پیدا می‌کنند و معمولاً فرایندهای پنهان هستند؛ بنابراین اثرات مدیریت آگاهانه‌تر بوده و مصادق روشن‌تری در جامعه خواهد داشت. این نتایج نشان می‌دهد که فراتر از کیفیت خدمات، نوع مداخله و اثربخشی مدیریت است که سطح بالاتری از مشارکت ورزشی را در جامعه ایجاد می‌کند. با توجه به ابعاد شناسایی شده و منظرهای در نظر گرفته شده، می‌توان به بررسی تحلیل کلی و جامع از ساختار مشارکت در گردشگری ورزشی مردم استان گیلان پرداخت. چهارچوب ارائه شده در این پژوهش، به بخش‌های مهم و ضروری از مشارکت مردم در فعالیت‌های گردشگری و ورزش اشاره دارد که قادر به تبیین مشارکت و ارائه کارکردهایش هستند.

ملاحظات اخلاقی

در جریان اجرای این پژوهش و تهیه مقاله کلیه قوانین کشوری و اصول اخلاق حرفه‌ای مرتبط با موضوع پژوهش از جمله رعایت حقوق آزمودنی‌ها، سازمان‌ها و نهادها و نیز مؤلفین و مصنفین رعایت شده است. پیروی از اصول اخلاق پژوهش در مطالعه حاضر رعایت شده و فرم‌های رضایت‌نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی‌ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه‌های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است و این مقاله قبلاً در هیچ نشریه‌ای اعم از داخلی یا خارجی چاپ نشده است و صرفاً جهت بررسی و چاپ به فصلنامه مطالعات بازاریابی ورزشی ارسال شده است.

Reference

- Abedini, S., & Talebi, SH. (2017). Socio-cultural factors related to the tendency of citizens to public sports in Khalkhal. *Applied Sociology*, 28(65), 131-144. (Persian)
- Aksoy, Y., & Karadeniz, S. (2020). Analysis of the Factors Preventing High School Students from Participating in Recreational Activities. *Journal of Education and e-Learning Research*, 7(1), 64-68.
- Alizadeh, M. H., & Tojari, F. (2006). Investigating the productivity practices of sports facilities, facilities and equipment. *Research in sports science*, 11. (Persian)
- Bai, M., zadegan, S., & Morad Yahyaei, A. (2015). Factors Affecting Participation in Public Sports from the Perspective of Semnani Citizens, The First National Conference on New Achievements in Physical Education and Sports, Chabahar, Chabahar International University, https://www.civilica.com/Paper-IUCSPORT01-IUCSPORT01_126.html (Persian).
- Benar, N., Dastoom, S., Goharrostami, H. R., & Mohaddes, F. (2018). Designing a Model of Sport Participation Development (Case Study of Guilan Province). *Journal of Human Resource Management in Sport*, 5(2), 217-234 (Persian).
- Benar, N., Dastum, S., & Khan Mohammadi, M.A. (2018). Analysis of development perspectives of sports participation in Gilan province: services, strata, agents, trustees, needs, challenges and solutions. *Sports Management Studies*, 10 (48), 37-66 (Persian).
- Brady, B., Chaskin, R. J., & McGregore, C. (2020). Promoting civic and political engagement among marginalized urban youth in three cities: Strategies and challenges. *Children and youth services review*. 116.
- Ebani, A., Ghafouri, F., & Honari, H. (2011), A Study of the Challenges of Public Sports in Iran, *Research in Sports Sciences*, 10, 13-26 (Persian).
- Fathi, S. (2009). Sociological explanation of students' sports participation ". *Journal of Social Sciences*, 4, 173-146 (Persian).
- Fitri, M., Novan, N. A., & Dewi, F. (2020). Motivation Levels for Youth Participation in Recreational Sports: Intrinsic and Extrinsic Influencing Factors. In 4th International Conference on Sport Science, Health, and Physical Education, 270-272
- Ghafouri, F., Memarzadeh, M.S., & Alavi, S. (2019). Determining the share and role of executive bodies in the development of public sports. *Journal of Applied Research in Sports Management*, 8 (1), 11-32 (Persian).
- Ghafuri, F. (2003). Study of types of public sports and desirable recreations of the society and presenting a model for future planning, research project, Tehran (Persian).

Ghofrani, M., Godarzi, M., Sajjadi, SN., Jalali Farahani, M., & Moghrensi, M. (2009). Designing and compiling a strategy for the development of public sports in Sistan and Baluchestan province, *Harakat magazine*, 39.

Green, K. (2016). Youth sport in Norway. In K. Green & A. Smith (Eds.), *Routledge handbook of youth sport*, 71–83.

Heydari. M., Saberi. A., & Kargar. Gh. (2017). Meta-Analysis of Studies Factors and Strategies Attract People to the Development of Sport for All in the Last 10 Years. *Research on Educational Sport*, 6(14), 111-30. (Persian).

Javadipour, M., & Sami Nia, M. (2013). Public sports in Iran and development of vision, strategy and future plans. *Research. Application in Sports Management*, 4, 21-30 (Persian).

Kelishadi R., Ardalan G., Gheiratmand R., Gouya MM., Razaghi EM., Delavari A., & et al. (2007). Association of physical activity and dietary behaviours in relation to the body mass index in a national sample of Iranian children and adolescents: CASPIAN Study. *Bull World Health Organ*; 85(1), 19-26.

Khaki, A., tondnevis, F., & Muzaffari, S.A (2015). Comparison of the views of faculty members, coaches, athletes and managers on how to develop public sports, 3 (5), 1-22 (Persian).

Khaledi Fard A., Ali Doost Ghahfarkhi, E., Mahmoudvand, Z., Aghaei, A., & Kaab Omir, R. (2018). Investigating the factors and barriers to participation in public and recreational sports in the Turkish, Kurdish and Lorraine provinces of Iran. *New approaches in sports management*. 6 (20), 21-37 (Persian).

Laakso, L., Telama, R., Nupponen, H., Rimpelä, A., & Pere, L. (2008). Trends in leisure time physical activity among young people in Finland, 1977—2007. *European Physical Education Review*, 14(2), 139-155.

Liu, Y. D., Taylor, P., & Shibli, S. (2009). Sport equity: benchmarking the performance of English public sport facilities. *European sport management quarterly*, 9(1), 3-21.

Mathisen, F. K., Kokko, S., Tynjälä, J., Torsheim, T., & Wold, B. (2019). Leisure time physical activity and participation in organized sports: Changes from 1985 to 2014 in Finland and Norway. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 29(8), 1232-1242.

Metazbakhsh, M., & Fakour, Y. (2007). A Study of Strategies for the Promotion and Development of Women's Public Sports at the University of Law Enforcement Sciences. *Law Enforcement Quarterly*, 2 (9), 26-38 (Persian).

Metcalf, S. N., & Lindsey, I. (2020). Gendered trends in young people's participation in active lifestyles: The need for a gender-neutral narrative. *European Physical Education Review* 26(2), 535-551.

Micheal J., Grant Cushman, Bob Gidlow (2009). Leisure time physical activity differences among older adults from diverse socioeconomic neighborhoods, health and place, 15, 482-490.

Mohammadi Torkamani, E., Mohammadi Torkamani, H., & Jebraeili, A. (2021). Human ecological feasibility study of sports ecotourism development in regions – Desert (studied: Qom province). Sport marketing studies. 2(1). 100-130 (Persian).

Moradi, S., Khaledian, M., & Mostafaei, F. (2014). The role of sport in the development of intercultural and social relations. Communication Management in Sports Media, 1(5). 55-60. (Persian)

Mull. Richard. F., Bayless, Kathryn. G., & Jamieson.Lynn. M. (2005), Recreational Sport Management, 3rded, Australia, Human Kinetics.

Nadri, H. (2009). Lorestan Province Public Sports Strategy Design, Master Thesis, Shomal University. (Persian)

Nasirzadeh, S.M. (2008). Preparing and compiling a strategy for the development of championship and public sports in Kerman province. Master Thesis. Payame Noor University, Central Tehran (Persian).

Nazarian Madavani, A., & Ramezani, A. (2013). Evaluate barriers and strategies to develop the share of students' leisure sports activities. Research in academic sports. 3, 13-28. (Persian).

Niazi S.M. (2009) Comparison of general health of women participating in public sports and women, Khavarstegan Azad University Physical Education Conference (Persian).

Numerato, D. (2009). The institutionalization of regional public sport policy in the Czech Republic. International Journal of Sport Policy, 1(1), 13–30.

Ozturk, H. (2016). The obstacles affecting shopping center employees' participation in recreational activities. Journal of Social Sciences, 47(1), 41-48.

Sadeghiyan, Z., Hoseni, E., & Farzam, F. (2013). The Role of mass media in tend people of Hamedan city to sport. Journal of sport management and motor behavior, 10(20), 35-44. (Persian).

Sadeghiyan, Z., Hoseni, E., & Farzam, F. (2013). The Role of mass media in tend people of Hamedan city to sport. Journal of sport management and motor behavior, 10(20), 35-44. (Persian).

Sadeghzadeh M.H., & Razavi Seyed M.J. (2018). Analysis of motivation to participate in public sports activities from the perspective of men and women in Zashahr, Yazd. Scientific Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd. 26 (8), 706-716 (Persian).

Saffari, M. (2012), Designing a Model for the Development of Public Sports in Iran, PhD Thesis, Tarbiat Modares University (Persian).

Sallis JF, Bauman A., & Pratt M. (1998). Environmental and Policy Interventions to Promote Physical Activity, American Journal of Preventive Medicine.

Sallis, J.F. Cerverto, R.B. Ascher, W. Henderson, K.A. Kraft, M.k., & Kerr, J. (2006). Anecological Approach to Creating Active Living Communities. *Annual Review of Public Health*, 27, 297- 322.

Sarlab, R., Alipour Nadinlouie, Z., & Dehghanpouri, H. (2021). Predictive of sports tourism development in East Azarbaijan province based on tourism dimensions. *Sport marketing studies*. 1(4), 97-115 (Persian)

Seyed Ameri, M. H., & Ghorbanbardi, M.A. (2012). Explain the strategies to attract and increase citizen participation in sports programs. *Public and recreational. Sports Management and Motor Science Research*, 2 (4), 23-34 (Persian).

Seyed Ameri, M. H., & Jamei, F. (2014). Explaining the effective factors in people's tendency to public and championship sports by emphasizing the role of mass media from the perspective of physical education experts in Kurdistan province. *Journal of Applied Research in Sports Management*, 3 (1), 61-72 (Persian).

Shahbazi, M., Shabani. Moghadam, K., & Safari M. (2013). Public Sports: Necessity, Obstacles and Strategies, *Parliament and Strategy Quarterly*, 76, 70-96 (Persian).

Storr, R., Nicholas, L., Robinson, K., & Davies, C. (2021). 'Game to play: barriers and facilitators to sexuality and gender diverse young people's participation in sport and physical activity. *Sport, Education and Society*, 1-14.

Strandbu, A., Bakken, A., & Stefansen, K. (2020). The continued importance of family sport culture for sport participation during the teenage years, *Sport, Education and Society*, 25(8), 931-945.

Tatari, E., Ehsani, M., Nowrozi, Seyed Hosseini, R., & Koozehchian, H. (2019). Designing a model for participation in recreational sports with a social marketing approach. *Journal of Applied Research in Sports Management*, 7 (4), 87-98 (Persian).

The impact of socioeconomic position on sport participation among South Australian youth. *Journal of science and medicine in sport*, 13(3), 318-322.

Tsuji, T., Kanamori, S., Saito, M., Watanabe, R., Miyaguni, Y., & Kondo, K. (2020). Specific types of sports and exercise group participation and socio-psychological health in older people. *Journal of sports sciences*, 38(4), 422-429.

Tsuji, T., Kanamori, S., Saito, M., Watanabe, R., Miyaguni, Y., & Kondo, K. (2019). Specific types of sports and exercise group participation and socio-psychological health in older people, *Journal of Sports Sciences*.

Turan, S. (2020). The Effect of Participation in Sports Competitions on Decision Making Style. *International Journal of Sport Culture and Science*, 8(2), 82-90.

Vandendriessche, J. B., Vandorpe, B. F., Vaeyens, R., Malina, R. M., Lefevre, J., Lenoir, M., & Philippaerts, R. M. (2012). Variation in sport participation, fitness and motor coordination with socioeconomic status among Flemish children. *Pediatric exercise science*, 24(1), 113-128.

Zangiabadi, A., Tajik, Z., & Gholami, Y. (2009). Spatial distribution analysis of sports furniture in urban parks and its effect on citizens' satisfaction and welcome (Case study: Isfahan). *Journal of Geography and Environmental Studies*, Department of Geography, 1 (2), 15-34 (Persian).

Zhou, L., Chlebosz, K., Tower, J., & Morris, T. (2020). An exploratory study of motives for participation in extreme sports and physical activity. *Journal of Leisure Research*, 51(1), 56-76.

